

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет

Кафедра конституційного,
адміністративного та
фінансового права

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Актуальні проблеми господарського
права»

на тему:

**„Правове становище господарського товариства як
складної соціальної системи”**

Студентки 1 курсу групи ПРм - 11
Галузь знань 0304 «Право»
Спеціальність 8.03040101
«Правознавство»
Сімори Р.П.
Керівник: д.ю.н., проф. Гречанюк С.К.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS __

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні основи функціонування господарських товариств в Україні.....	5
1.1 Інституціональні основи господарських товариств.....	5
1.2 Види господарських товариств.....	11
Розділ 2. Основні напрямки розвитку господарських товариств в Україні.....	16
2.1. Засновники, учасники та порядок створення акціонерного товариства.....	16
2.2. Майно та майнові права в акціонерному товаристві	21
2.3. Розвиток законодавчої бази господарських товариств	26
Розділ 3. Перспективні шляхи розвитку господарських товариств в Україні	32
3.1 Інновації у розвитку господарських товариств.....	32
3.2. Зарубіжний досвід розвитку господарських товариств і його застосування в Україні.....	34
Висновки.....	39
Список використаної літератури	41

Вступ

Актуальність дослідження. Серед організаційно-правових форм підприємництва України визначальне місце належить господарським товариствам. Історія їх розвитку самим безпосереднім чином пов'язана з розвитком ринку, оскільки завдяки цій формі зростає можливість залучення до господарювання в якості суб'єктів підприємництва більш широких верств населення суспільства, перетворення громадян на активних, відповідально-правових учасників економічних відносин

Розвиток господарських товариств є в значній мірі основою збільшення внутрішнього інвестування економіки, оскільки є засобом концентрації капіталу за допомогою об'єднання індивідуальних капіталів, постійного розширення обсягу внутрішнього капіталу країни.

В сучасних умовах господарювання, коли Україна знаходиться на етапі переходу до ринкової економіки. Важливим і необхідним є дослідження господарських товариств, як сучасної форми господарювання. Оскільки, найбільш поширеною організаційно-правовою формою підприємницької діяльності є господарські товариства, які являються основою ринкової економіки у більшості країн Європи.

Також актуальність цієї теми полягає в тому, що господарські товариства засновують свою діяльність на активній участі в управлінні товариством відносно великої групи підприємців. Тобто, громадське товариство є засобом демократизації господарських відносин. Ефективна робота підприємства можлива лише тоді, коли функції господаря закріплені не за однією особою, а хоча б невеликою, але згуртованою групою людей, що асоціює інтереси всього колективу, в правовому в правовому відношенні опосередковує деякі найбільш складні сфери діяльності (фінанси, рух майна, оплата праці тощо).

Мета мого дослідження полягає в тому, щоб визначити важливість і ефективність функціонування господарських товариств в Україні.

Завдання мого дослідження полягає в наступному:

- визначити шляхи вдосконалення нормативно-правової бази і підвищення ефективності функціонування господарських товариств;
- показати перспективні шляхи розвитку господарських товариств в Україні;
- проаналізувати основні напрямки розвитку господарських товариств в Україні;
- визначити інституціонально-правові основи господарських товариств і їх види.

Об'єктом дослідження виступають господарські товариства.

Предметом дослідження виступає аналіз правового становища господарського товариства в Україні.

Робота складається із вступу, семи питань, висновку та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

1.1 Інституціональні основи господарських товариств

Господарські товариства - це господарські організації, які створюються фізичними або юридичними особами на договірних засадах шляхом об'єднання майна та підприємницької діяльності з метою отримання прибутку.

Правове становище господарських товариств регулюється Господарським кодексом України(статті 79-92), Цивільним кодексом України (статті 113-162),Законом України від 19.09.1991 року “Про господарські товариства ”,де вказано, що господарські товариства можуть займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, яка не суперечить законодавству України.

До господарських товариств належать акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства. Всім їм притаманні деякі спільні ознаки:

- Товариство –це добровільний союз, об'єднання не менше двох осіб. Максимальне число учасників не обмежується, але на практиці у товаристві об'єднується невелике коло осіб;

- Господарські товариства є договірним об'єднанням. Як юридичні особи ,утворюються на підставі укладання засновницького договору ;

- Забезпечення діяльності господарських товариств здійснюється на засадах поєднання майнових засобів та нематеріальних активів, у цьому випадку останні називають, ще особовими елементами.

Звідси – внески учасників майнового товариства можуть вноситись повністю або частинами як у матеріальній формі, так у формі послуг, прав інтелектуальної власності, знань тощо. Вплив особового елемента на

діяльність товариства здійснюється у вигляді виконання робіт, надання послуг, участі в управлінні, представництві.

Всі види господарських товариств за українським законодавством є юридичними особами. Вони можуть займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, що не суперечить законодавству України.

Товариство набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації. Державна реєстрація товариства проводиться за правилами встановленими Законом України “Про підприємства в Україні”. Товариства, що займаються банківською діяльністю, реєструються національним банком України в порядку, визначеному законодавством України про банки і банківську діяльність.[9.ст.130]

Товариство зобов'язане у п'ятиденний строк повідомити орган, що здійснив реєстрацію, про зміни, які сталися в установчих документах. Ці зміни вносяться до державного реєстру підприємств. Зміни в установчих документах товариства вносяться до державного реєстру за тими ж правилами, що і державна реєстрація товариств.

Основними документами для створення господарських товариств є установчий договір та статут. Вони включають: вид господарського товариства, предмет і мету його діяльності, склад засновників та учасників, найменування товариства та його місцезнаходження, розмір та порядок утворення статутного фонду, порядок розподілу прибутків і покриття збитків, склад органів управління, порядок прийняття ними рішень порядок внесення змін в установчі документи, порядок ліквідації та реорганізації товариства.[5.с109]

Довірчий характер відносин між учасниками товариств формують і відповідні управлінські відносини. Рішення з тих чи інших питань функціонування товариств приймається одноголосно, якщо в засновницькому договорі не встановлена інша норма, наприклад про необхідність згоди більшості учасників.

Товариства при здійсненні господарської діяльності виступають у підприємницькому обороті під своєю фірмовою назвою. Призначення

назви полягає у ідентифікації підприємця, індивідуалізації його діяльності на ринку. Найменування товариства повинно містити зазначення виду товариства, для повних та командитних товариств – прізвища, найменування учасників товариства.

Засновниками та учасниками товариства можуть бути підприємства, установи, організації, а також громадяни, крім осіб, стосовно яких встановлені обмеження законодавчими актами України.

Іноземні громадяни, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також міжнародні організації можуть бути засновниками та учасниками господарських товариств на рівні з громадянами та юридичними особами України, крім випадків, встановлених законодавчими актами України.

Права та обов'язки учасників товариства визначаються законодавством та засновницькими документами товариства не можуть звужувати ті права і відмінити ті зобов'язання, якими наділені учасники згідно законодавства.

Відповідно до ст.10 Закону “Про господарські товариства” учасники товариства мають право:

- Брати участь в управлінні справами товариства в порядку, визначеному в установах документах, за винятком випадків, передбачених згаданим Законом;
- Брати участь у розподілі прибутку товариства та одержувати його частину (дивіденди);
- Вийти з товариства;
- Одержувати інформацію про діяльність товариства.

На вимогу учасника товариство зобов'язане надавати йому для ознайомлення річні баланси, звіти про діяльність товариства, протокол зборів. Учасники можуть мати також інші права, передбачені установчими документами та законодавством України .

Обов'язки учасників товариства:

- Виконувати вимоги, встановлені установчими документами товариства і рішення загальних зборів та інших органів управління товариства;
- Виконувати свої зобов'язання перед товариством, в тому числі і пов'язанні з майновою участю, а також вносити вклади у розмірі, порядку та засобами, передбаченими установчими документами;
- Не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства;
- Нести інші обов'язки, що передбачені Законодавством України та установчими документами товариства.

Господарське товариство є власником: майна, переданого йому засновником і учасниками у власність; продукції, виробленої товариством в результаті господарської діяльності; іншого майна, набутого на підставах, не заборонених законом.

Ризик випадкової загибелі або пошкодження майна, що є власністю товариства або передане йому в користування, несе товариство, якщо інше не передбачено установчими документами.

Вкладами учасників та засновників товариства можуть бути будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, права користування землею, водою і іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі інтелектуальна власність), грошові кошти. Забороняється використовувати для формування статутного фонду бюджетні кошти, кошти одержані в кредит та під заставу.

Засновники товариства мають право самостійно визначати ціну вкладів. Слід звернути увагу на необхідність правильної оцінки вкладів, що зроблені у формі інтелектуальної власності - винаходи, промислові зразки, знаки фірми, гудвіли, вироби мистецтва та інші нематеріальні активи. Вони завжди повинні фіксуватись у матеріальній формі, на певних носіях – на папері, магнітному диску. При цьому слід зазначити, який

конкретно об'єкт цих прав і в якій формі передається у власність товариства.

У товаристві створюється резервний капітал у розмірі, визначеному установчими документами, але не менше 25% від статутного фонду, а також інші фонди, передбачені законодавством України або установчими документами товариства.

Розмір щорічних відрахувань до резервного(страхового) фонду передбачається установчими документами, але не може бути менш ніж 5 відсотків суми чистого прибутку .

Прибуток товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці .Чистий прибуток, одержаний після сплати податку на прибуток, інших платежів і відрахувань, залишається у повному розпорядженні товариства, яке відповідно до установчих документів визначає напрямки його використання.

Товариство має змінювати розмір статутного фонду. Збільшення статутного фонду може бути здійснено лише після внесення повністю всіма учасниками своїх вкладів, крім випадків , передбачених чинним законодавством.

Перевірку фінансової діяльності товариства здійснюють державна податкова адміністрація та інші державні органи у межах їх компетенції, ревізійні органи товариства та аудиторські організація.

Припинення діяльність товариства відбувається шляхом його реорганізації з дотриманням вимог антимонопольного законодавства або ліквідації.

Реорганізація товариства відбувається за рішенням вищого органу товариства, а у випадках, коли воно зловживає своїм монопольним становищем на ринку, може здійснюватися також примусовий поділ за постановою антимонопольних органів.

При реорганізації товариства вся сукупність прав та обов'язків товариства переходить до його правонаступників.

Товариство ліквідується:

- Після закінчення строку, на який воно створювалося, або після досягнення мети, поставленої при його створенні;
- За рішенням вищого органу товариства;
- На підставі рішення суду або арбітражного суду за поданням органів, що контролюють діяльність товариства, у разі систематичного або грубого порушення ним законодавства; на підставі рішення арбітражного суду про визнання товариства банкрутом.

Ліквідація товариства проводиться призначеною ним ліквідаційною комісією. У випадках банкрутства чи припинення діяльності товариства за рішенням суду або арбітражного суду ліквідаційну комісію призначають ці органи.

З дня призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження по управлінню справами товариства. Комісія у триденний строк з моменту її призначення публікує в одному з офіційних органів преси інформацію про строки подання кредитором своїх претензій, оцінює наявне майно товариства, виявляє його дебіторів і кредиторів та розраховується з ними, вживає заходи щодо оплати боргів товариства третім особам, а також його учасникам, складає ліквідаційний баланс та подає його вищому органу товариства або органу, що призначив ліквідаційну комісію.

Достовірність та повнота ліквідаційного балансу повинні бути підтверджені аудитором, за винятком товариств з річним господарським оборотом менш як 250 неоподаткованих мінімумів.

Грошові кошти, що належать товариству, включаючи виручку від розпродажу його майна при ліквідації, після розрахунків по оплаті праці осіб, які працюють на умовах найму, та виконання зобов'язань перед бюджетом, банками, власниками облігацій, випущених товариством, розподіляються між учасниками товариства.

Ліквідація товариства вважається завершеною, а товариство таким, що припинило свою діяльність, з моменту внесення запису про це до державного реєстру.

1.2. Види господарських товариств

За 1 статтею Закону України “Про господарські товариства ” до господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства.

Акціонерне товариство – це таке господарське товариство, статутний фонд якого поділений на визначену кількість часток рівної номінальної вартості, виражених в акціях, і яке несе відповідальність за своїми зобов’язаннями усім своїм майном; акціонери несуть ризик збитків, пов’язаних із діяльністю товариства, у межах вартості належним їм акцій.

Органи управління і контролю акціонерних товариств: вищий орган - загальні збори акціонерів, які вирішують питання стратегічного характеру; виконавчий орган – правління, дирекція чи директор, забезпечує виконання рішень загальних зборів та здійснює керівництво поточною діяльністю товариства; також акціонерні товариства можуть створювати спостережну раду, проміжний орган між загальними зборами і виконавчим органом і ревізійна комісія (ревізор) як суто контрольний орган.

Статутний фонд акціонерного товариства розподіляється на визначене число рівних між собою часток - акцій рівної номінальної вартості. Рівність часток, що становлять одну акцію, є обов’язковим. Загальна ж доля акцій, яка є власністю акціонера може бути різною.

Акціонерне товариство властивості зворотності не має. При виході з акціонерного товариства у володаря акцій є один вихід - перевідпустка акцій іншим учасникам. Статути закритих товариств складніші за статути відкритих. При їх складанні велику увагу приділяють підготовці спеціального розділу – Порядок перевідпустки акцій.

Створення акціонерного товариства відрізняється певною складністю і включає ряд етапів: укладення між засновниками договору про спільну діяльність; реєстрація повідомлення про випуск акцій; проведення установчих зборів; реєстрація товариства. Ініціатива щодо створення товариства виходить від засновників – юридичних осіб та громадян. В якості одного з таких засновників при акціонуванні державних підприємств може виступати Фонд державного майна України або за його дорученням державні холдинги.

Товариства з обмеженою відповідальністю – товариство, що має статутний фонд, розділений на частки розмір яких визначається установчими документами. Учасники таких товариств несуть відповідальність в межах їх вкладів в майно товариства.

Установчі документи, крім загальних, повинні містити відомості про розмір часток кожного з учасників, розмір, склад та порядок внесення ними вкладів.

Господарське об'єднання з обмеженою відповідальністю є статутним товариством, засновницькими документами якого є установчий договір і статут. В доктрині заснування таких товариств права їх учасників на корпоративних звичаях, корпоративній діловій практиці, корпоративних прецедентах. Зокрема, до корпоративних нормативних актів відносяться установчі документи. За їх допомогою можуть бути розширені або обмежені права всіх або окремих учасників товариства. Крім того в цих документах визначають:

- Вид товариства, найменування, предмет і цілі його діяльності, склад засновників і учасників;
- Розмір і порядок створення статутного фонду;
- Порядок розподілу між учасниками прибутку та збитків;
- Склад і компетенція органів управління товариства і порядок прийняття ними рішень, включаючи перелік питань, по яких необхідна одноголосна згода;

- Порядок внесення змін до установчих документів та порядок ліквідації і реорганізації товариства;
- Розмір часток кожного із учасників і розмір, склад і порядок внесення ними внесків;
- Порядок вибуття із членів товариства.

Особливістю товариства з обмеженою відповідальністю є наявність статутного капіталу, розмір якого повинен становити не менше суми, еквівалентної 625 мінімальних заробітних плат.

Статутний капітал виконує ряд найважливіших функцій. До однієї з них відноситься функція матеріального забезпечення підприємницької діяльності товариства. Важливою функцією статутного капіталу є те, що він є гарантією захисту інтересів кредиторів за рахунок встановлення мінімального розміру статутного фонду, що в значній мірі перешкоджає зниженню вартості майна товариства нижче гарантованої мінімальної величини статутного капіталу.

Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є збори учасників. Вони складаються з учасників товариства або призначених ними представників. Кількість голосів учасників визначається пропорційно розміру їх часток у статутному фонді. Збори учасників товариства обирають голову товариства. До компетенції зборів належить: визначення основних напрямків діяльності товариства, внесення змін до статуту підприємства, створення, реорганізація і ліквідація дочірніх підприємств, філій та представництв, визначення умов оплати праці посадових осіб товариства, його дочірніх підприємств.

За своїм правовим положенням це товариство дуже схоже з товариством з обмеженою відповідальністю. Воно також має статутний капітал, який розподілений на частини визначених установчими документами розмірів. Подібна в цих товариствах і структура управління. При заснуванні товариства з додатковою відповідальністю, підготовці установчих документів слід дотримуватись того ж порядку, який встановлений для утворення товариства з обмеженою відповідальністю.

Повним господарським товариством визнається товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном. Повною є тільки відповідальність учасників у зовнішніх зносинах з кредиторами.

Товариство цього виду об'єднує висока зацікавленість у спільній діяльності, довірчий характер відносин між учасниками. Звідси випливає необхідність жорстокого контролю за веденням справ і зміною складу учасників. Ведення справ повного товариства здійснюється за загальною згодою всіх учасників.

Особливе значення в повному товаристві надається чіткому вирішенню відносин майнового характеру. Так, установчий договір про повне товариство, крім загальних для господарських товариств умов, повинен визначити розмір частки кожного з учасників. З передачею частки третій особі здійснюється одночасний перехід усієї сукупності прав та обов'язків, що належали учаснику, який вибув з товариства або віддав частину своєї частки.

Повні господарські товариства можуть набувати майнових та особистих немайнових прав, вступати в зобов'язання, виступити в суді, арбітражному суді та третейському суді від свого імені.

Командитне товариство-товариство, яке включає поряд з одним або декількома учасниками, які несуть повну відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, також одного або більше учасників, відповідальність яких обмежується вкладом у майно товариства.[9.ст.141]

Принциповою відмінністю командитного товариства від інших видів товариств є те, що в командитному товаристві приймають участь дві категорії засновників, а саме: особи, що повністю відповідають за зобов'язаннями товариства у формі солідарної відповідальності і особи відповідальність яких обмежується розмірами їх внесків у майно товариства.

Посилена відповідальність таких товариств ґрунтується на довірі між учасниками, а також є гарантією довіри до товариства з боку його партнерів, оскільки ризик виконання зобов'язань гарантується не тільки майном товариства, а й майном його учасників.

Управління справами командитного товариства здійснюється тільки учасниками з повною відповідальністю. У командитному товаристві, де є тільки один учасник з повною відповідальністю, управління справами здійснюється цим учасником самостійно.

При вибутті усіх вкладників учасники з повною відповідальністю вправі замість ліквідації товариства перетворити його в повне товариство, як і у випадку ліквідації товариства, необхідно внести відповідні зміни до установчого договору і державного реєстру.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

2.1. Засновники, учасники та порядок створення акціонерного товариства.

Засновниками та учасниками акціонерного товариства є фізичні та юридичні особи

Громадяни України можуть бути засновниками та учасниками акціонерних товариств крім випадків, передбачених законодавчими актами України, тобто, якщо вони не мають обмежень підприємницької правосуб'єктності

Також засновниками та учасниками акціонерних товариств можуть бути особи без громадянства

Іноземні юридичні особи, міжнародні організації можуть бути засновниками та учасниками товариств нарівні з українськими юридичними особами

Засновниками вважаються особи, які виконують дії, пов'язані із заснуванням акціонерного товариства. Тобто засновниками товариства є особи, які зацікавлені у створенні і подальшій діяльності товариства, і готові заради цього покласти на себе певні обов'язки із заснування товариства

Основна особливість правового статусу засновників полягає в тому, що вони несуть відповідальність як перед тими, хто підписався на акції, так і перед третіми особами за зобов'язаннями, що виникли до реєстрації товариства.

Учасники — це особи, які виконують обов'язки підписчиків на акції перед товариством засновників та акціонерів перед акціонерним товариством.

На відміну від засновників, учасники АТ погоджуються зробити внесок до статутного фонду товариства, що створюється, але не бажають

брати на себе будь - яких обов'язків із його створення Вони купують акції при створенні АТ на підставі договору з його засновниками , а при додатковому випуску акцій у зв'язку із збільшенням статутного фонду - з товариством

Створення акціонерного товариства покладається на засновників Засновники роблять повідомлення в засобах масової інформації про намір створення акціонерного товариства В ньому вказується: найменування акціонерного товариства , мета створення і діяльності , розмір статутного фонду, кількість, номінальна вартість і види акцій, що випускаються , склад засновників та інші відомості

Процес створення акціонерного товариства передбачає ряд послідовних стадій

Перша стадія передбачає заснування фізичними або юридичними особами простого товариства для створення акціонерного товариства. Це суб'єкт права, який не має прав юридичної особи. Товариство виникає і діє у формі договору про сумісну діяльність щодо створення акціонерного товариства. Договір укладають засновники товариства в письмовій формі. Якщо товариство створюється фізичною особою , то договір підлягає нотаріальному посвідченню Змістом договору є розподіл функцій сторін щодо заснування акціонерного товариства, тому в ньому обов'язково визначаються склад засновників, порядок і строки здійснення ними відповідних засновницьких процедур, обсяги відповідальності кожного засновника перед платниками на акції і третіми особами.

Другою стадією є реєстрація випуску цінних паперів (акцій) та інформації про їх емісію і опублікування засновниками акціонерного товариства (емітентами) відповідно до вимог чинного законодавства інформації про випуск акцій. Зміст та порядок реєстрації випуску цінних паперів та інформації про їх випуск встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Зокрема, відповідно до Положення про порядок реєстрації випуску акцій підприємств та інформації про їх емісію, затвердженого наказом Державної комісії з цінних паперів та

фондового ринку від 20 вересня 1996 р. № 210, в інформації мають бути зазначені: а) характеристика емітента; б) баланс, звіт про фінансові результати та їх використання; в) дані про членів виконавчого органу, голову ради товариства, голову ревізійної комісії та головного бухгалтера; г) можливі фактори ризику в діловій діяльності емітента; д) опис ділової діяльності емітента; е) дані про емісію цінних паперів; є) перелік і результати попередніх емісій цінних паперів; ж) кількість акцій, що знаходяться у власності членів виконавчого органу, та перелік осіб, частки яких у статутному фонді перевищують 5%; з) відомості про реєстратора; й) відомості про депозитарій цінних паперів; і) дані про відповідальних за інформацію про емісію цінних паперів осіб; і) дані про юридичних осіб, котрі гарантують надходження коштів емітенту від розміщення акцій; й) відомості про будь-які обмеження щодо прав володіння цінними паперами.

Третьою стадією є відкрита підписка на акції, яка організовується засновниками. Ця стадія передбачає здійснення ряду юридичних дій, зміст яких визначено ст. 30 Закону України «Про господарські товариства»

Строк відкритої підписки на акції не може перевищувати 6 місяців.

Особи, які бажають придбати акції, повинні внести на рахунок засновників не менше 10 відсотків вартості акцій, на які вони підписалися, після чого засновники видають їм письмове зобов'язання про продаж відповідної кількості акцій.

Засновники роблять повідомлення у засобах масової інформації інформацію про випуск акцій

Після закінчення вказаного у повідомленні строку підписка припиняється. Якщо до того часу не вдалося покрити підпискою 60 відсотків акцій, акціонерне товариство вважається не заснованим. Особам, які підписалися на акції, повертаються внесені ними суми або інше майно не пізніше ніж через 30 днів. За невиконання цього зобов'язання засновники несуть солідарну відповідальність.

У разі, якщо підписка на акції перевищує розмір статутного фонду, засновники можуть відхилити зайву підписку, якщо це передбачено

умовами випуску. Відмова у підписці проводиться згідно з переліком передплатників з кінця переліку.

Четвертою стадією є установчі збори, які повинні провести засновники не пізніше двох місяців з моменту закінчення підписки на акції. Пропуск строку може призвести до нестворення товариства, і особа, яка підписалася на акції, має право після цього строку вимагати повернення сплаченої нею частини вартості акцій.

Установчі збори — це орган, до компетенції якого входить створення товариства. Установчі збори акціонерного товариства визнаються правомочними, якщо в них беруть участь особи, які підписалися більш як на 60 % акцій, на які проведено підписку.

Якщо через відсутність кворуму установчі збори не відбулися, протягом двох тижнів скликаються повторні збори, але знову ж таки для заснування товариства і на них має бути кворум. Якщо і при повторному скликанні установчих зборів не буде забезпечено кворуму, акціонерне товариство вважається таким, що не відбулося.

Правомочні установчі збори здійснюють юридичні акти щодо створення товариства шляхом голосування за принципом: одна акція — один голос. Це такі дії, як прийняття рішення про створення акціонерного товариства; затвердження статуту товариства; обрання ради акціонерного товариства (спостережної ради), виконавчого (правління) та контролюючого (ревізійна комісія) органів; прийняття рішення про створення дочірніх підприємств, філій, представництв. Рішення з цих питань, а також щодо надання пільг засновникам за рахунок акціонерного товариства повинні бути прийняті кваліфікованою (3/4) більшістю голосів.

Установчі збори вирішують також інші, пов'язані із засновництвом, питання:

приймають або відхиляють пропозицію про підписку на акції, що перевищує кількість акцій, на які було оголошено підписку;

зменшують розмір статутного фонду у випадках, коли у встановлений строк підпискою на акції покрита не вся необхідна сума, вказана в повідомленні;

затверджують оцінки вкладів у натуральній формі;

вирішують питання про схвалення угод, укладених засновниками до створення акціонерного товариства тощо;

визначають пільги, що надаються засновникам

Інші питання компетенції установчих зборів визначають установчі документи.

П'ятою стадією заснування є *державна реєстрація акціонерного товариства*, яка здійснюється за процедурою, встановленою для державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності.

Державною реєстрацією - вважається засвідчення факту створення або припинення юридичної особи, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій, які передбачені законом, шляхом внесення відповідних записів до Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб – підприємців

2.2 Майно та майнові права в акціонерному товаристві

Акціонерне товариство як суб'єкт права власності характеризується складною майновою та фінансовою структурою. Майнова і фінансова структура акціонерного товариства становить собою врегульовані правом відносини щодо об'єднання вкладів засновників та учасників у статутний фонд товариства як колективну власність акціонерів, щодо випуску та обігу акцій, щодо розподілу майна у фонди товариства та виплати дивідендів на акції.

Під майном розуміють всі активи і пасиви товариства. За ознакою функціонального призначення окремих видів майна це: основні фонди, оборотні кошти, інші матеріальні цінності товариства.

Майно товариства юридичне відособлене від майна власників товариства, тобто акціонерів. Це майно є власністю саме товариства як юридичної особи. Товариство в статусі суб'єкта права володіє, користується і розпоряджається майном товариства, відособлення якого здійснюється на праві колективної власності.

Формою, яка відображає майновий стан товариства, є його самостійний бухгалтерський баланс. Грошові кошти товариства відображені на його поточному та інших рахунках в установах банків.

Товариство визнається власником, *майна*, яке засновники та учасники згідно з установчим договором передають йому у власність. Це майно називається вкладом засновників та учасників. *Вклади* — це фіксовані частки майнової участі цих осіб у статутному фонді товариства, вартість яких у грошовому виразі визначається вартістю акцій, на які поділено статутний фонд.

Загальний розмір статутного фонду, а також номінальна вартість та кількість акцій визначаються засновниками відповідно до мети, предмета діяльності, мінімального легального розміру статутного фонду акціонерних товариств. Засновники визначають в установчих документах і види вкладів до статутного фонду. В акціонерному товаристві це може

бути майно в прямому розумінні (будинки, споруди, устаткування, машини, інші матеріальні цінності), грошові кошти в національній та іноземній валюті. Такий висновок випливає зі ст. 8 Закону України «Про цінні папери і фондову біржу», згідно з якою акції оплачуються в гривнях, а у випадках, передбачених статутом акціонерного товариства, також в іноземній валюті або шляхом передачі майна.

Вклади у статутний фонд акціонерного товариства в натуральній та нематеріальній формах підлягають оцінці в гривнях (отже, і в акціях).

За загальним правилом, порядок оцінки вкладів визначається установчими документами товариства, якщо інше не передбачено законодавством України. Оцінку вкладів у статутний фонд акціонерного товариства, внесених у натуральній формі, затверджують установчі збори товариства.

Сума випуску акцій товариства, яке створюється на базі державного підприємства, повинна відповідати сумі статутного фонду підприємства

Крім вкладів, товариство виступає власником і іншого майна, яке на відміну від статутного фонду називається *власним капіталом товариства*. Це виготовлена в процесі господарювання продукція, доходи від продажу облігацій, інших цінних паперів. Це також кредити банків, інвестиції під державні контракти, надходження від продажу акцій, що належать державі, пожертвувань тощо.

Фонди акціонерного товариства — це передбачені нормами права види або частини майна товариства відповідно до їхнього цільового призначення. Кожен фонд має певний правовий режим.

Статутний фонд. Відповідно до Закону України «Про господарські товариства», статутний фонд акціонерного товариства можна визначити як колективну власність акціонерів у майні товариства, яка засвідчує його майнову правоздатність як суб'єкта права.

Статутний фонд є однією з майнових гарантій стабільності товариства як ділового партнера. Встановлено мінімальний розмір статутного фонду акціонерного товариства як суму, еквівалентну 1250

мінімальним заробітним платам, виходячи зі ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства. Статутний фонд акціонерного товариства поділений на визначену установчими документами кількість акцій рівної номінальної вартості.

Збільшення статутного фонду можливе лише за умови повної оплати акціонерами усіх раніше випущених акцій. Збільшується він у порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, зокрема, шляхом випуску нових акцій і реалізації їх за рахунок додаткових грошових, матеріальних або інших внесків акціонерів. Це так звана додаткова підписка на акції. Вона здійснюється у тому ж порядку, що і випуск акцій. Акціонери користуються переважним правом на придбання акцій додаткового випуску перед іншими особами. Збільшення статутного фонду можна здійснювати також завдяки збільшенню номінальної вартості вже випущених акцій, а також шляхом обміну облігацій на акції. Прийняття рішення про збільшення статутного фонду належить до компетенції загальних зборів (статутом товариства може бути передбачено збільшення статутного фонду не більше ніж на 1/3 за рішенням правління товариства). У голосуванні про затвердження результатів підписки на додатково випущені акції беруть участь особи, які підписалися на ці акції.

Збільшення статутного фонду — це зміна статуту, тому це питання вирішують спеціальні загальні збори

Зменшення статутного фонду можливе шляхом зменшення номінальної вартості випущених акцій або зменшення кількості акцій шляхом викупу частини акцій у їх власників з метою анулювання цих акцій. Зменшення статутного фонду неможливе за наявності заперечень кредиторів. Рішення про зменшення статутного фонду приймається в такому ж порядку, як і про збільшення.

Рішення товариства про зміну статутного фонду впливає на майнові інтереси акціонерів, тому діє правило: товариство зобов'язане відшкодувати власнику акцій збитки у зв'язку зі зміною статутного фонду. Порядок відшкодування збитків повинні визначати загальні збори з питань

зміни статутного фонду. Спори щодо відшкодування цих збитків вирішуються судом або арбітражним судом.

Якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою від статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку. Якщо вартість чистих активів товариства стає меншою від мінімального розміру статутного капіталу, встановленого законом, товариство підлягає ліквідації.

Для покриття витрат, пов'язаних з відшкодуванням збитків, позаплановими видатками товариства, останнє створює **резервний фонд**. Це фонд визначеного законодавством розміру, він має бути не менше 25 % статутного фонду товариства. Формується резервний фонд за рахунок чистого прибутку шляхом щорічного відрахування 5 % прибутку до отримання необхідної суми. Кошти фонду зараховуються на спеціальний рахунок в установі банку. Рішення про використання фонду приймає вищий орган управління товариства. Резервний фонд має цільове призначення, тому його кошти на інші цілі не використовуються.

Обов'язковим фондом у товаристві є також **фонд сплати дивідендів**. Це майновий фонд, який теж формується з чистого прибутку товариства.

Інші фонди створюються, якщо це передбачено статутом товариства (наприклад, житловий фонд, валютний фонд, страховий фонд тощо).

Майнові права в акціонерному товаристві

Купуючи акцію, акціонер відчужує своє майно до статутного фонду товариства. За це майно акціонер одержує специфічне право — право участі в акціонерному товаристві.

Право участі в акціонерному товаристві за змістом є комплексним. До нього входять як майнові права та обов'язки акціонера, так і членські (управлінські) права та обов'язки.

Майнові права акціонера:

- брати участь у розподілі прибутків товариства;

- отримувати частку прибутку товариства у вигляді дивідендів;
- отримувати частку вартості майна товариства у разі його ліквідації. Ця частка має бути пропорційною вартості акцій, які належать акціонеру;

- розпоряджатися акціями: продавати, передавати, відчужувати іншим способом у порядку, визначеному чинним законодавством та статутом товариства;

- заповідати акції у спадщину;

- купувати додатково випущені акції товариства. Акціонер несе майнові обов'язки стосовно товариства. Він

зобов'язаний оплачувати основні та додаткові акції у розмірі, порядку та засобами, передбаченими установчими документами товариства.

Акціонер зобов'язаний сплатити повну вартість акцій у строки, визначені установчими зборами, але не пізніше року після реєстрації товариства. У разі несплати в установлений строк, акціонер сплачує за час прострочення 10 % річних від суми простроченого платежу, якщо статут товариства не передбачає іншої санкції. При несплаті платежів по акціях протягом трьох місяців після встановленого строку платежу товариство має право реалізувати ці акції в порядку, передбаченому статутом.

Акціонери несуть ризик відповідальності за зобов'язаннями товариства в межах належних їм акцій.

До **членських** (управлінських) та інших прав і обов'язків акціонерів належать такі права та обов'язки:

- входити у товариство і виходити з нього;

- брати участь у загальних зборах акціонерів;

- обирати і бути обраними до органів товариства: спостережної ради, правління, ревізійної комісії;

- брати участь в управлінні товариством у порядку, визначеному статутом товариства і законодавством;

- отримувати інформацію про діяльність товариства. На ви

могу акціонера товариство зобов'язане надавати йому річні баланси, звіти, протоколи зборів.

Обов'язки акціонерів :

- дотримуватись установчих документів товариства і виконувати рішення загальних зборів та інших органів управління товариства,

- не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства, виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством та установчими документами.

- зобов'язаний оплатити повну вартість акцій у строки, встановлені установчими зборами, але не пізніше 1 року після реєстрації акціонерного товариства

2.3. Розвиток законодавчої бази господарських товариств

Як відомо, на сьогодні господарські товариства є найбільш популярною формою організації підприємницької діяльності як за кордоном, так і в Україні. Законодавство ж України про господарські товариства останнім часом суттєво еволюціонувало та зазнало позитивних змін.

Основним законодавчим актом, що регулює діяльність господарських товариств в Україні є Закон України «Про господарські товариства». Основним законодавчим актом, що регулює діяльність господарських товариств в Україні є Закон України «Про господарські товариства». Відповідні норми щодо діяльності господарських товариств з'явилися також і в новому Цивільному та Господарському кодексах України, які набули чинності на початку 2004 р. Існує також низка спеціальних законодавчих актів, що регулюють діяльність та особливості правового статусу акціонерних товариств – закони України «Про цінні папери та фондову біржу», «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів» тощо.

Оскільки багато питань, врегульованих спеціальним законом, знайшли регулювання також і в нових кодексах, це призвело до конфлікту відповідних норм та виникнення питань щодо порядку їх застосування. Так, деякі з юристів дотримуються думки про те, що пріоритет мають норми спеціального закону, яким є Закон України «Про господарські товариства». Основна група практикуючих юристів все ж таки притримується позиції щодо пріоритету норм більш пізнього закону, якими фактично є нові кодекси. Спеціальний закон знаходить застосування лише стосовно питань, не врегульованих кодексами, або у випадках, якщо бланкетні норми останніх відсилають до спеціального закону (якщо інше не врегульовано законом). Організаційно-правові форми господарських товариств.

Основними видами господарських товариств є повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство. Слід визнати, що поряд із господарськими товариствами в нашій країні завжди існувала певна кількість інших видів (організаційно-правових форм) підприємств, як, наприклад, приватне підприємство, орендне підприємство тощо.

Дані організаційно-правові форми не завжди відповідали світовим стандартам, й відповідно, не були повністю зрозумілими іноземним контрагентам, що також ставало стримувальним чинником для розвитку господарських відносин на міжнародному рівні. Так, наприклад, зазначені організаційно-правові форми підприємств, на відміну від господарських товариств, не мали мінімального статутного фонду, а також чітко встановленої єдиної структури. Із набуттям чинності новим ЦК України це питання врегулювалося законодавчим шляхом. Стаття 84 нового ЦК України прямо встановлює, що товариства, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками, можуть бути створені виключно як господарські товариства або виробничі кооперативи.

Це обмеження має також і негативний бік. Так, до набрання чинності новим ЦК України будь-який підприємець мав можливість зареєструвати суб'єкт підприємницької діяльності – юридичну особу у формі приватного підприємства, навіть не маючи у своєму розпорядженні великих грошових коштів, обмежившись лише мінімальною, необхідною для початку бізнесу сумою.

На сьогодні для створення товариства з обмеженою відповідальністю засновник повинен мати у своєму розпорядженні кошти для мінімального статутного капіталу, який наразі становить 23 700 грн. Така сума досить велика для підприємців – початківців, та є одним із стримувальних чинників для розвитку малого підприємництва.

До найбільш поширених організаційно-правових форм слід віднести товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю.

Суттєвою новелою нового законодавства є те, що з 1 січня 2004 р. законодавство дозволяє створювати господарські товариства з одним учасником. Відповідна норма міститься у п. 2 ст. 114 ЦК України. Водночас, законодавець встановив певні обмеження щодо застосування даної норми, та встановив, що господарське товариство не може мати єдиним учасником інше підприємницьке товариство, учасником якого є одна особа (п. 2 ч. 1 ст. 141, п. 4 ч. 2 ст. 153 ЦК України). Особа може бути учасником лише одного товариства з обмеженою відповідальністю, яке має одного учасника (п. 2 ч. 2 ст. 141 ЦК України). Дану новелу досить позитивно сприйняли як українські підприємці, так і іноземні інвестори, котрі при інвестуванні в Україну були змушені підшукувати іншого формального засновника для створення в Україні підприємства, й відповідно, враховувати інтереси цього другого засновника (акціонера) під час прийняття стратегічних рішень.

Суттєвим внеском нового законодавства є те, що господарські товариства дозволено створювати на основі статуту без обов'язкового підписання установчого договору. Таким чином законодавець вирішив тривалий спір щодо призначення та статусу установчого договору: чи є цей договір установчим документом, або лише внутрішнім документом засновників, яким урегульовано їх взаємні права та обов'язки стосовно товариства.

Змінений також порядок формування статутного фонду – на момент реєстрації товариства учасники повинні зробити внески у розмірі не менш ніж 50% загальної суми їх внесків. За нормами Закону України «Про господарські товариства» учасники мали внести на момент реєстрації не менш ніж 30% їх внесків.

Останні зміни суттєво вплинули також і на питання компетенції органів управління господарських товариств, а також на порядок

прийняття рішень даними органами. Так, згідно із абзацом 1 п. 2 ст. 98 ЦК України рішення загальних зборів приймаються простою більшістю від числа присутніх учасників, якщо інше не встановлено установчими документами або законом. Таким чином, законодавець надав можливість зацікавленим особам самостійно встановлювати кворум товариства та визначати питання, стосовно яких рішення має прийматися певною кількістю голосів.

Змінений перелік питань, щодо яких рішення має прийматися кваліфікованою більшістю голосів: абзац 2 п. 2 ст. 98 ЦК України встановлює, що рішення про внесення змін до статуту, відчуження майна товариства на суму, що становить 50 і більше відсотків майна товариства, про ліквідацію товариства приймаються більшістю не менш як у $\frac{3}{4}$ голосів, якщо інше не встановлено законом. Новою нормою є те, що учасник товариства не має права голосу при вирішенні загальними зборами питання вчинення з ним правочину та щодо спору між ним і товариством.

На особливу увагу заслуговують положення ст. 144 ЦК України, які стосуються питання формування статутного фонду товариства з обмеженою відповідальністю. Так, до набуття чинності ЦК України питання збереження розміру статутного фонду господарського товариства взагалі не було врегульовано законодавством України, що фактично не давало можливості кредиторам товариства реалізувати свої вимоги до товариства.

Так, законодавство України містило та містить норми щодо порядку формування статутного фонду при первинному розміщенні, які зобов'язують учасників здійснити формування статутного фонду протягом року з моменту створення товариства. Однак норми законодавства України не містили зобов'язань товариства щодо збереження розміру статутного фонду, а також не встановлювали строк, протягом якого має здійснюватися формування статутного фонду товариства у випадку прийняття рішення про його збільшення.

Суттєво змінений порядок управління та компетенція органів акціонерного товариства. Насамперед, це стосується питання розподілення повноважень між органами акціонерного товариства. Так, як відомо, чинна редакція Закону України «Про господарські товариства» надає досить великі можливості акціонерам товариства вільно встановлювати компетенцію органів управління, зокрема спостережної ради, за винятком питань, віднесених до виключної компетенції зборів акціонерів. Пункт 2 ст. 159 ЦК України значно розширив коло питань, що належать до виняткової компетенції загальних зборів акціонерів, встановивши, зокрема, що до цього кола питань належить питання утворення і відкликання виконавчого та інших органів товариства.

Раніше дане питання не належало до кола виняткових питань загальних зборів, що дозволяло передавати його до повноважень спостережної ради. Таким чином, у випадку виникнення необхідності швидкої зміни виконавчого органу, слід чекати чергових або поза чергових зборів акціонерів, що не завжди відповідає інтересам акціонерів. Пункт 2 ст. 160 ЦК України також надав право законодавцеві встановлювати виняткову компетенцію спостережної ради. Сподіваємося, що після прийняття спеціальних законів або адаптації чинних до нових кодексів, ситуація буде виправлена.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

3.1 Інновації у розвитку господарських товариств

Світова практика свідчить про існування багатьох видів господарських товариств ,які знайшли місце і в Україні. Найбільшого поширення набули акціонерні товариства і товариства з обмеженою відповідальністю. Менш поширеними в Україні є товариства з додатковою відповідальністю, виникнення яких передусім викликане формуванням довірчих товариств, мало в Україні товариств з повною відповідальністю та командних . З розвитком ринкових відносин в Україні господарські товариства почали розділяти на дві групи: корпоративного і некорпоративного типу.

Для вивчення корпоративного управління слід чітко зрозуміти суть господарських товариств корпоративних типу ,визначити їх специфічні риси і відмінності .Оскільки систему управління в основному залежить від організаційно-економічних форм господарських товариств ,то їх безпосередньо організаційні структури і є основою для побудови тих чи інших управлінських відносин і прямо впливають на них. У першій темі ми визначили, що корпоративні риси мають акціонерні товариства та товариства з додатковою відповідальністю, в яких управління відокремлене від власності.[6.ст.49]

Оскільки акціонерні товариства в усьому світі мають найбільше поширення, то їм як об'єкту управління. Однією з форм об'єднання капіталів та господарювання є створення і функціонування підприємств у вигляді товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ).

В Україні та за кордоном такі товариства набули великого поширення. Окрім того , в регуляторних системах багатьох країн існує організаційно-правова норма компанія з обмеженою відповідальністю, яка

має риси, спільні з українським закритим акціонерним товариством та товариством та товариством з обмеженою відповідальністю. Некорпоративні товариства, це товариства які не можна вважати корпоративними або корпоративними воно є лише за окремими ознаками. Найяскравішим прикладом товариств некорпоративного типу є товариства з додатковою відповідальністю. До таких форм товариств спостерігається неоднозначність підходів в аспекті визнання їх корпораціями або не корпораціями. Така риса корпоративного управління, як відокремленість функцій управління, як відокремленість функцій управління від власності, тут простежується, існує поділ майна на частки. Проте порівняно з акціонерним товариством і товариством з обмеженою відповідальністю вони є специфічними і мають відмінні риси.

Інноваційний розвиток економіки та подолання технічного відставання. застосування механізмів державної підтримки інноваційної та інвестиційної діяльності, в тому числі шляхом пільгового кредитування за рахунок коштів державного бюджету та компенсації відсотків за кредитами комерційних банків.

3.2 Зарубіжний досвід розвитку господарських товариств і його застосування в Україні

Виникнення господарських товариств у сучасному вигляді закордоном припадає на кінець на кінець 16-17 століття ,коли у Голландії була заснована Нідерланська об'єднана Ост-Індська компанія для індійської торгівлі з основним капіталом 6.5 млн. Флоринів. На існування акціонерних товариств вказує те, що у Франції в 17 столітті зустрічаються акції на пред'явника . Протягом 16-17 століття у Франції, Англії, Німеччині, Данії, Португалії , Швеції виникають господарські товариства у формі акціонерних компаній.

Щодо України , то формування акціонерного капіталу відбулося у рамках Російської імперії ,де його розвиток був започаткований заснуванням у 1757р. “Російської у Константинополі торговельної компанії”. До речі , розвиток господарських товариств відбувався досить повільно ,оскільки більш ніж через сто років після заснування першого акціонерного товариства відбувався досить повільно , оскільки більш ніж через сто років після заснування першого акціонерного товариства, у 1860 році, їх налічувалось лише 100 з капіталом близько 350 млн. Рублів.[8.ст.157]

В наш час товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерні товариства виступають двома найбільш вагомими організаційно-правовими формами підприємництва як у нас ,так і за кордоном . Акціонерні товариства –це переважно форма організації великого капітал, а товариства з обмеженою відповідальністю характерні для малого та середнього бізнесу.

Наприкінці 80-х років у ФРН нараховувалось близько 400 тисяч товариств з обмеженою відповідальністю, але приблизно 80% з них володіли капіталом менше 100 тисяч марок і тільки 4% мали капітал понад 1млн марок. Середній розмір капіталу акціонерного товариства в цей період перевищував 50 млн. Марок.

У Франції кількість товариств з обмеженою відповідальністю на той час була теж майже 400 тисяч.

Важливу роль і місце цих двох видів товариств в економічному житті викликали особливу увагу до них законодавців, що знайшло відображення в особливій повноті та деталізації правових аспектів їхньої діяльності.

В Європі досить чітко проводиться межа між акціонерним товариством і товариством з обмеженою відповідальністю. Товариство з обмеженою відповідальністю - це не тільки об'єднання капіталу, але також і об'єднання невеликої кількості осіб, які добре знають один одного і несуть солідарну відповідальність за результати підприємницької діяльності.

Акціонерні товариства – це товариства, де акумулюються кошти великої кількості як фізичних так і юридичних осіб. Участь у акціонерному товаристві такої кількості осіб вимагає більш деталізованої його правової регламентації, на відміну від товариств з обмеженою відповідальністю.

В Європейських країнах нагромаджено достатній досвід у розвитку акціонерної справи, в організації і діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, який можна було б використати в Україні. Такі країни можна умовно розподілити на дві групи. До першої групи належать Франція і Німеччина, де відповідне законодавство склалось давно, воно деталізоване і досить стабільне. Друга група – це Чехія, Угорщина, Болгарія, які ще недавно входили в соціалістичну систему, а тепер досить успішно переходять до ринкової економіки і мають певні успіхи в розвитку і становленні підприємницького права.

Перша група країн може зацікавити нас стабільним деталізованим законодавством, яке висвітлює і характеризує організаційно-правові форми підприємництва. Досвід цих країн – це також результат і немалої кількості помилок, особливо на початку практики акціонування.

Законодавство другої групи країн може бути корисним тим , що воно відображає не стільки те, що є, скільки те, що повинно розвиватись або знаходиться на стадії становлення .

Акціонерне право і право товариств з обмеженою відповідальністю у названих країнах виступає у різних законодавчих формах:

- розділи в торгових кодексах;
- розділи в зведеному законі про торгівельні компанії;
- у вигляді окремого закону про акціонерні товариства і закону про товариства з обмеженою відповідальністю.

Історично склалось так, що в торговельних кодексах Франції та Німеччини відповідних розділів немає. Акціонерне право вже давно виділилось з них, а регламентування товариств з обмеженою відповідальністю закріплено законодавчо пізніше інших видів торговельних компаній і в свій час в кодекси не ввійшло.

У Німеччині діє закон про товариства з обмеженою відповідальністю, який було прийнято ще в 1892р. З того часу він постійно змінювався і доповнювався. Останні доповнення було зроблено в 1980 році. Акціонерний закон прийнято в 1965 році .У цьому законі 410 статей ,розділених на 5 книг (у Законі України 26статей). Протягом досить довгого часу французька система права щодо діяльності товариств була подібна до німецької . Поряд з Торговельним кодексом діяв закон про акціонерні товариства 1867року і Закон про товариства з обмеженою відповідальністю 1925 року.

У 1966 році цю систему було принципово змінено: почав діяти єдиний Закон про торговельні товариства ,який деталізує деякі положення Закону.

Правова система Європейського співтовариства теж має значний вплив на формування правової системи Німеччини і Франції. Європейське співтовариство видало кілька директив ,які стосуються діяльності АТ, ТОВ та інших типів компаній.

Угорщина має багато спільного з французьким законодавством щодо створення і господарювання господарських товариств. У 1988 році було прийнято Закон про господарські товариства, до якого в 1991 році внесли доповнення та зміни. У законі понад 300 статей. Крім ТОВ та АТ, Закон регламентує також діяльність також повного і командитного товариств. Чехословаччина пішла іншим шляхом. Так, наприкінці 1991 року було прийнято Торговельний кодекс, який містить широке коло питань стосовно торговельного права. Регламентування діяльності товариств займає в ньому значне місце, але не таке домінуюче, як в угорському законодавстві. Кодекс регламентує також діяльність кооперативів, договірні зобов'язання та їх забезпечення, окремі види торговельних зобов'язань, конкуренцію, порядок ведення торговельних реєстрів та бухгалтерської звітності. Окремий розділ присвячено підприємницькій діяльності іноземних громадян. [8.с.161]

Регламентування діяльності товариств у межах торговельних кодексів трохи менше, ніж у спеціальних законах. Як показує практика, в тому числі досвід Франції та Німеччини, воно характерне для початкового етапу розвитку акціонерного права. Далі слідує етап, який потребує більшої деталізації. Це важливо також і тому, що в цих питаннях небажаним є регламентування підзаконними нормативними актами, інструкціями різних відомств, тобто тим, що характерне правовій системі України.

Таким чином, основними тенденціями в розвитку сучасного акціонерного права є:

- удосконалення заходів щодо захисту інтересів і рядових акціонерів;
- збільшення правомочності органів управління АТ;
- посилення судового контролю за створенням та діяльністю АТ;
- розширення прав працівників АТ щодо участі в управлінні АТ;
- регламентування порядку випуску акцій, збільшення та зменшення основного капіталу, неможливість збільшення прибутку за рахунок основного капіталу;

- особлива увага до процесів реорганізації АТ, перетворення їх в інші види товариств, і навпаки, а також до відносин між різними, але економічно взаємопов'язаними АТ.

Товариство однієї особи – це дуже зручна форма обмеження ризику і відповідальності певного підприємця, із засобів і майна якого юридично відокремлюється частина, яка складає статутний капітал товариства. Поява товариства однієї особи викликала значні зміни в традиційній концепції торговельного товариства. Раніше вважалось, що товариство являється договором двох або кількох осіб.

На підтвердження слід зазначити, що досить поширеною формою організації малих фірм є товариства або партнерства, які об'єднують двох або більше співвласників на паях. Кількість партнерів у США наблизилась до 1.8млн, що становить близько 10% від числа усіх фірм. Таким чином, характеризуючи малі підприємства, господарські товариства інших країн, не можна залишити поза увагою особливості їх формування щодо форми власності, правового статусу, організації взаємодії. Стосовно цього корисним було б ознайомлення і використання законодавства інших країн. А також на основі багаторічного досвіду зарубіжних країн вдосконалювати законодавчу базу і функціонування господарських товариств в Україні.

ВИСНОВКИ

В Україні розвиток господарських товариств гальмується в основному через невідповідність нормативно – правової бази, до умов розвитку ринкової економіки і господарських товариств. Законодавство ж України про господарські товариства останнім часом суттєво еволюціонувало та зазнало позитивних змін. Оскільки багато питань, врегульованих спеціальним законом, знайшли регулювання також і в нових кодексах, це призвело до конфлікту відповідних норм та виникнення питань щодо порядку їх застосування. Одночасне набуття чинності Цивільним і Господарським кодексами призвело не тільки до конфлікту норм із нормами інших законів, а й навіть до конфлікту між самими кодексами, позаяк їх норми досить суперечливі і по-різному регулюють однакові питання.

Попри зміни, які відбулись у законодавстві протягом останнього часу, все ж таки залишається велика кількість неврегульованих, конфліктних питань. Але як свідчать статистичні дані останніх років господарські товариства в Україні набули широкого поширення, і далі спостерігається тенденція до їх розвитку.

Уряд України поставив перед господарськими товариствами ряд завдань серед, яких:

- підвищення технологічного рівня виробництва (розвиток нових форм взаємодії підприємств – зі створенням численних інноваційних та екоінноваційних кластерів; розвиток експортного потенціалу кластерів;

- розвиток експортного потенціалу та імпортозаміщення, запровадження європейських принципів державного ринкового нагляду за додержанням вимог щодо безпеки продукції та послуг);

- прискорений розвиток машинобудування з метою техніко-технологічного оновлення підприємств галузей економіки, випереджаючий розвиток легкої і харчової промисловостей, переробки металургійної,

сільськогосподарської, хімічної та іншої продукції з високою часткою доданої вартості;

- удосконалення нормативно-правової бази з питань акціонування підприємств; удосконалення механізму контролю за ефективністю використання підприємствами матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, зменшення обсягів непродуктивних витрат і втрат ресурсів під час виробництва послуг, забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань, що входять до складу собівартості послуг;

- забезпечення фінансової підтримки.

Для досягнення цих цілей і завдань необхідне подальше реформування нормативно-правової бази України у сфері господарських товариств, а також підтримка уряду у сфері інвестування та нормування податкових ставок. Оскільки, розвиток господарських товариств свідчить про розвиток ринкової економіки в Україні, що може означати приближення нашої країни до входу в Європейську спільноту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України „Про господарські товариства” / Нове законодавство України. Випуск 3. – К., 1993.
2. Господарський кодекс
с України.-К: Істина, 2003.-208 с.
3. Господарське законодавство України : Збірник нормативних
актів/ Щербина В.С. –К: Атіка ,2001-464 с.
4. Цивільний кодекс України
5. Вінник О.М. Господарське право / Курс лекцій – К: Атіка, 2004.-
624с.
6. Євтушевський В.А. Корпоративне управління : підручник /
Євтушевський В.А .,К. 2006.-406 с.
7. Захарчин Г.М. Основи підприємництва : навчальний посібник /
Вища освіта ХХІ століття ,2008.-437 с.
8. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах
господарювання : Навчальний посібник / за редакцією професора
Воротіної Л.І., 2002. -307с.
9. Правові основи підприємницької діяльності /за редакцією
Шакуна В.І., Мельника П.В. –К.-Правові джерела .-1997.-780 с.
- 10.Юридична газета // трансформація законодавства України про
господарські товариства Бондарєв Тимур-№19(31) 20.10.2006р.
1. Власов Ю.Л. Проблеми тлумачення норм права: монографія / Ю.Л.
Власов - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. -
196 с.
12. Головатий С.П. «Верховенство закону» versus «верховенство
права»: філологічна помилка, професійна недбалість чи науковий
догматизм / С.П. Головатий // Вісник Академії правових наук України.
2003. № 2-3. С. 96-114.
13. Гримич М. В. Звичаєве цивільне право українців ХІХ - початку
ХХ ст. / М. В. Гримич. - К.: Аристей, 2006. - 275 с.

14. Гуренко-Вайман М.М. Історичні традиції формування сучасного громадянського суспільства в Україні / М.М. Гуренко-Вайман, М.М. Філик // Кримський юридичний вісник. Науковий збірник. - 2009. - № 1 (5). - С. 121-127.

15. Завальний А. Юридичні факти: історичні та сучасні аспекти розуміння / А. Завальний // Право України. - 2006. - № 1. - С. 112-114.

16. Кельман М.С. Розуміння методології правознавства в юридичній літературі / М. С. Кельман // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. - 2009. - № 2. - С. 3-12.

17. Краевский В.В. Методология научного исследования: пособие для студентов и аспирантов гуманитарных ун-тов. - Х.: ГУП, 2001. - 278 с.

18. Щедровицкий Г.П. Избранные труды / Г.П. Щедровицкий - К.: Шк. культ. полит., 1995. - 760 с.